

Samisk kultur är en svensk angelägenhet!

Vi samer i Sverige är ett urfolk. Vi är erkända som ett folk i grundlagen. Redan innan svenska nationalstaten bildades så fanns vi här, ett folk med politiska och kulturella rättigheter. Trots att Sverige gjort samerna beroende av en centraliserad statspolitik sedan lång tid tillbaka har man samtidigt ignorerat behoven inom kulturpolitiken. Det är hög tid att Sverige vaknar och gör den samiska kulturen till en naturlig del av sin egen.

Sápmi sjuder av underfinansierad kreativitet. De senaste åren har även det svenska kulturlivet uppmärksammat det. Samiska konstnärer, författare och filmare börjar dyka upp i olika sammanhang, även utanför Sápmi. De gör musik, målar, skriver, dansar, filmar, spelar film och teater, slöjdar.

Filmen Sameblod av Amanda Kernell öppnade ögonen för dem som inte kände till rasismen som marinerat den moderna samiska historien. Simon Marainen, Sofia Jannok och Maxida Märak sprider Sápmi från sina scener och Jon Henrik Fjällgren har tagit jojken till Melodifestivalen. Anders Sunna gestaltar förtrycket i offentliga rum från Gällivare tingsrätt till Moderna museet. De senaste åren har inte mindre än två samiska författare fått Augustpriset, Ann-Helén Laestadius 2016 och Linnea Axelsson 2018. Samma år blev Rönn-Lisa Zakrisson tvåa i Poetry Slam SM och konstnären Britta Marakatt Labba broderar Sápmi för hela världen.

Trots en långvarig underfinansiering av hela det samiska kulturlivet har kulturarbetare från Sápmi de senaste åren borrar sig längst fram i ledet i hård konkurrens. Det visar på konstnärlig kvalitet, men också på kraften i längtan att skapa sig ett eget rum och en egen röst. En egen berättelse i ett land där den sällan har berättats. Hur många fler konstnärer, författare, artister skulle vi ha haft om inte det samiska kulturlivet gått på knä i decennier?

Vi behöver förutsättningar för att berätta vår egen historia. Vi behöver samiska samlingsplatser. Vi behöver kulturcentrum och kulturhus. Vi behöver samiska museum där vi kan berätta för våra egna barn men även för andra om vår historia, vår nutid och, kanske framförallt, vår framtid. Vi behöver samer som har långsiktiga förutsättningar att utöva sin konstform, ge ut våra berättelser och vi behöver bibliotek som hjälper oss att ta del av dem. Vi behöver en egen nationalscen som kan nå hela Sápmi och Sverige med berättelser som skapar kunskap, förståelse och sammanhållning.

Vi vill att Sverige i nästa års kulturbudget stärker de samiska kulturanslagen så att de står i paritet med vad Norge investerar i samisk kultur. Det är inga stora summor för en svensk kulturbudget. För oss skulle det betyda att vi kan bygga en kulturell infrastruktur som ger oss ett kulturellt självbestämmande.

Sverige kan inte fortsätta sänka blicken och hålla det samiska utanför, underfinansierat, underbevakat, underordnat. Det borde inte behöva upprepas, men det måste. Sápmi är en del av Sverige. Det är dags att ni ser det. Det samiska är en del av den svenska kulturen och Sverige behöver få ta del av det. Det är hög tid nu.

Viermie – K

Samiskt kulturnätverk

Aejies - Oskar Östergren Njajta

Giron Sámi Teáhter – Åsa Simma

Sameföreningen i Stockholm – Inge Frisk

Såhkie – Umeå Sameförening – Frida Holmgren

Stiftelsen Gaaltije – Jerker Bexelius

Tjallegoathe – Elinanna Labba